

**Analiza impactului de reglementare
la proiectul de Hotărâre a Guvernului privind comercializarea materialului de înmulțire
și plantare fructifer destinat producției de fructe**

Titlul analizei impactului (poate conține titlul propunerii de act normativ):	Proiectul de Hotărâre a Guvernului privind comercializarea materialului de înmulțire și plantare fructifer destinat producției de fructe
Data:	12.10.2023
Autoritatea administrației publice (autor):	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
Subdiviziunea:	Direcția juridică
Persoana responsabilă și datele de contact:	Moisei Lepădatu, tel. (022) 204 525, mob. 0687 45 858 e-mail: moisei.lepadatu@maia.gov.md

Compartimentele analizei impactului

1. Definirea problemei

a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate

Riscul introducerii pe piața Republicii Moldova și comercializării consumatorilor materialului de înmulțire și plantare fructifer destinat producției de fructe într-o stare fitosanitară și de calitate necorespunzătoare cerințelor comunitare. Inducerea în eroare a consumatorului în privința identității materialului de înmulțire și plantare fructifer.

b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate

Organismele dăunătoare răspândite pe teritoriul Republicii Moldova, anual, în funcție de condițiile climatice, pot provoca pagube semnificative culturilor agricole, estimate la cca 25-30% din recolta preconizată.

Migrarea organismelor dăunătoare prin intermediul vectorilor sau a plantelor gazdă este un fapt dovedit, iar reglementările, în baza cărora are loc supravegherea circulației/pătrunderii acestora, neadmiterii pătrunderii în biota tradițională s-au dovedit a fi depășite la unele capitole din lumina cunoștințelor științifice actuale.

Diseminarea organismelor dăunătoare poate fi condiționată de mai mulți factori, printre care și modificarea structurii suprafețelor de cultivare a culturilor agricole, nerespectarea tehnologiilor de cultivare, majorarea suprafețelor terenurilor agricole nelucrate, parcelarea acestora, toate acestea afectând culturile agricole și diminuând productivitatea și calitatea produselor vegetale.

Potrivit evaluărilor efectuate de Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO), pierderile anuale de recolte provocate de boli și dăunători se estimează la peste 185 miliarde de dolari SUA. La nivel global, culturile agricole și recoltele acestora sînt afectate de cca 18400 de specii de organisme dăunătoare, dintre care peste 8000 de specii sînt insecte fitofage și 9600 – microorganisme patogene.

Federația Agricultorilor din Republica Moldova (FARM), la implementarea Proiectului „Agricultura Performantă în Moldova”, finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și implementat de către Chemonics International Inc., în baza analizei sectorului de fructe în Republica Moldova, a elaborat studiul cu titlul „Analiza internă și externă a sectorului de fructe al Republicii Moldova”.

Potrivit studiului menționat, în Republica Moldova, principalul impediment la crearea plantațiilor multianuale moderne este accesul limitat la material săditor de calitate. Ramura producerii materialului săditor necesită transformări calitative și rapide pentru integrarea sa în cerințele businessului horticol. În Republica Moldova este foarte dificil să găsești material săditor devirusat - o condiție obligatorie peste hotarele țării, iar la noi se tolerează ceea ce este. Lipsesc plantații colecții de soiuri pe specii pomicele, unde se pot produce ramuri pentru altoire (altoi și port-altoi). Pentru redresarea acestei situații cruciale este necesar să se intervină de urgență pentru crearea unui cadru legal, care ar stimula investițiile de modernizare a producerii materialului săditor de calitate și ar stopa activitatea pepinierelor, care nu se conformează unor cerințe de calitate mai dure (în special material săditor devirusat, calitatea altoirilor și portaltoi).

Conform datelor FAO, cererea pentru alimente la nivel mondial va crește cu 70% pînă în anul 2050 și, prin urmare, sectorul agroalimentar ar trebui să fie tratat, precum în UE, ca o prioritate-cheie de dezvoltare strategică pentru siguranța și securitatea alimentară și nu un indicator de subdezvoltare.

Doar 10% din necesarul de material săditor este acoperit din importul de peste hotare, restul materialului săditor se produce pe loc în țară.

Conform datelor ANSA, în anii 2020-2022 în Moldova au fost produse următoarele cantități de material săditor pomicol:

Specia	Material săditor pomicol produs în Republica Moldova, mii buc.			
	2020	2021	2022	2023, I sem.
Agriș	151,4	634,6	482,2	
Alun	190,8	161,5	185,2	
Cais	522,7	551,1	553,7	
Căpșun	1312,1	3653,6	3143,0	

Cireș	650,2	734,1	691,3	
Coacăz negru	266,0	667,2	680,4	
Coacăz roșu	189,1	500,4	541,8	
Gutui	31,6	19,5	17,3	
Măr	3849,3	4045,0	3727,3	
Migdal	158,2	74,1	102,4	
Mur	274,7	231,2	213,4	
Nuc	804,8	648,1	627,2	
Păr	361,6	453,0	592,3	
Piersic	202,8	358,0	414,8	
Prun	1151,0	1068,0	971,5	
Vișin	883,1	701,1	757,4	
Zmeur	313,0	1003,5	742,6	
Total	11312,4	15504,0	14443,8	
Export	2804,0	713,5	1598,2	547,3

Companiile mari care practică businessul de producere a fructelor direct importa material săditor de peste hotare, deoarece au acces la furnizori, nu au bariere în comunicare (limbi străine cunoscute, deoarece au specialiști calificați angajați) și doresc să inițieze o afacere corectă din start cu un material săditor de performanță. Restul fermierilor mici nu au această posibilitate și se limitează la ceea ce găsesc pe loc, deseori cu calitate dubioasă (deoarece nu are alte alternative), cu sorturi fără mari perspective și dorind să-și rezolve întrebarea cu plantarea livezii plantează ceea ce găsește. Este o abordare greșită, reieșind din aceste considerente toți actorii care au tangențe cu crearea și facilitarea cadrului de dezvoltare a sectorului de fructe este necesar să intervină calitativ în domeniul dat.

Conform aceluiași studiu, printre punctele slabe ale sectorului autohton de fructe au fost identificate:

- calitatea joasă a materialului săditor autohton (în special categoria biologică), care nu permite atingerea potențialului adevărat soiurilor;

- gamă foarte limitată de portaltoi și altoi, deoarece lipsesc colecții de pepiniere pe sorturi și devirusate;
- tehnologiile curente de producere nu permit producerea de fructe de soiuri și calitate competitivă la export;
- lipsa unui sistem de identificare, testare și diseminare a soiurilor cu potențial pe piață.

Riscurile și problema menționate la pct.1 lit. a) afectează, în special, consumatorii profesioniști (fermierii), care sunt principalii destinatari ai materialului de înmulțire și plantare fructifer autohton.

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

Cauzele care au dus la apariția problemei sunt:

- nerespectarea cerințelor de producere și menținere a materialului de înmulțire și plantare fructifer, inclusiv cerințelor generale pentru introducerea pe piață și cerințelor specifice pentru soiuri;
- nerespectarea cerințelor de etichetare, sigilare și ambalare a materialului de înmulțire și plantare fructifer;
- nerespectarea cerințelor specifice privind obligațiunile și răspunderea furnizorilor, în special în ceea ce privește detectarea, raportarea și măsurile în cazul infectării plantelor sau solului cu organisme dăunătoare;
- plasarea pe piață de către furnizorii autohtoni a materialului de calitate dubioasă;
- neutilizarea potențialului științific uman și tehnic capacităților tehnice ale organizațiilor din domeniul cercetării și inovării de profil în procesul de producere a materialului de înmulțire și plantare fructifer, eșantionare și testare;
- carențe în sistemul de inspecție, testare și certificare a materialului de înmulțire și plantare fructifer. ANSA certifică materialul respectiv în temeiul unui ordin propriu, ceea ce contravine art.19 alin. (6) din Legea nr.68/2013 despre semințe, care prevede că termenul de valabilitate, precum și modul de eliberare, retragere și/sau suspendare a certificatelor prevăzute se stabilesc în procedurile elaborate de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și aprobate de Guvern.

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

Directiva 2008/90/CE – comercializarea materialului de înmulțire și plantare fructifer destinat producției de fructe, transpusă parțial în Norma privind producerea, controlul, certificarea și comercializarea materialului de înmulțire și de plantare fructifer, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.415/2013, a revizuit și a înlocuit Directiva 92/34/CEE (și modificările ulterioare ale acesteia), iar țările UE au avut obligația de a aplica noile norme ale Directivei 2008/90/CE până la 30 septembrie 2012. Directiva a fost modificată în trei rânduri, inclusiv prin Regulamentul (UE) nr. 652/2014 privind cheltuielile UE pentru informarea cu privire la produsele alimentare și la hrana pentru animale. Modificările succesive aduse Directivei 2008/90/CE au fost integrate în textul de bază. Pe lângă acest fapt, Comisia UE a adoptat 3 directive de punere în aplicare:

- Directiva de punere în aplicare 2014/96/UE a Comisiei din 15 octombrie 2014 privind cerințele referitoare la etichetarea, sigilarea și ambalarea materialului de înmulțire și plantare fructifer destinat producției de fructe, care intră în domeniul de aplicare al Directivei 2008/90/CE a Consiliului;
- Directiva de punere în aplicare 2014/97/UE a Comisiei din 15 octombrie 2014 de punere în aplicare a Directivei 2008/90/CE a Consiliului în ceea ce privește înregistrarea furnizorilor și a soiurilor și lista comună a soiurilor;
- Directiva de punere în aplicare 2014/98/UE a Comisiei din 15 octombrie 2014 de punere în aplicare a Directivei 2008/90/CE a Consiliului în ceea ce privește cerințele specifice pentru genurile și speciile de plante fructifere menționate

în anexa I la directivă, cerințele specifice pe care trebuie să le îndeplinească furnizorii și normele detaliate privind inspecțiile oficiale; și o directivă conexă:

- Decizia de punere în aplicare (UE) 2017/925 a Comisiei din 29 mai 2017 de autorizare temporară a anumitor state membre să certifice materialul prebază de la anumite specii de plante fructifere produse în câmp fără protecție contra insectelor și de abrogare a Deciziei de punere în aplicare (UE) 2017/167. Această din urmă, prevede de autorizarea temporară a anumitor state membre UE să certifice materialul prebază de la anumite specii de plante fructifere produse în câmp fără protecție contra insectelor și, respectiv, condițiile de întreținere, inspecție vizuală, eșantionare și testare, etichetarea plantelor-mamă prebază și a materialului prebază, etichetarea materialului bază și a materialului certificat.

Reglementările și practicile la nivel de UE nu au fost luate în considerație, nefiind implementate în măsura necesară în cadrul normativ național, ceea ce a generat, în mare parte, problemele menționate.

În plus, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor nu au fost investite cu dreptul de a adopta anumite norme regulatorii întru intervenția operativă în domeniu pentru a se asigura o calitate corespunzătoare a materialului de înmulțire și plantare fructifer, iar potențialul și rolul organizațiilor din domeniul cercetării și inovării de profil nu a fost luat în considerare.

Lipsa de intervenție va contribui la o evoluție negativă în continuare pentru sector:

- plasarea pe piață a materialului săditor fructifer necalitativ;
- pierderi economice pentru fermieri din sector și stat;
- reducerea exporturilor de material săditor fructifer către piața UE.

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

Cadrul normativ în domeniul producerii, controlului, certificării și comercializării materialului de înmulțire și de plantare fructifer, cuprinde:

- Legea nr.68/2013 despre semințe
- Legea nr.39/2008 privind protecția soiurilor de plante
- Legea nr.728/1996 cu privire la pomicultură
- Norma privind producerea, controlul, certificarea și comercializarea materialului de înmulțire și de plantare fructifer, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 415/2013

- Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022, care indică dependența populației țării de sectorul agricol, precum și potențialul larg, rămas încă neexplorat al acestui sector. Unul din obiectivele trasate de această strategie constituie creșterea productivității agricole și a veniturilor producătorilor agricoli mici prin accesul sigur și egal la factori de producție, cunoștințe, servicii financiare și piețe.

- Strategia națională de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 56/2023, care prevede accentuează importanța eliminării barierelor birocratice, facilitarea dezvoltării lanțului de aprovizionare cu materie primă și material semincer, precum și dezvoltarea capacităților de certificare în vederea deschiderii oportunităților de export.

- Strategia securității alimentare a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 775/2022, care prevede o serie de domenii de intervenție, însoțite de propuneri investiționale prioritare, care vor fi implementate de către stat în cooperare cu sectorul privat și partenerii de dezvoltare.

Pentru a consolida asigurarea cu semințe și material săditor, prin investiții în dezvoltarea producerii proprii, acomodat și rezistent la reziliența climatică, Strategia prevede asigurarea cu semințe autohtone:

- 70% de culturi cerealiere de grupa I;
- 50% de soiuri și hibrizi de culturi cerealiere de grupa II și tehnice;
- 50% din materialul săditor horticol.

Această acțiune presupune proiecte investiționale pentru crearea pepinierelor de colecție pentru altoi și portaltoi, dezvoltarea gospodăriilor semincere și a infrastructurii de procesare a materialului semincer în sumă de 971,3 mil. lei pentru perioada anilor 2023-2030.

- Programul de dezvoltare a horticulturii pentru anii 2021-2025 și Planul de acțiuni privind implementarea acestuia, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 840/2020, care determină prioritățile statului în dezvoltarea durabilă a sectorului horticol, inclusiv prin:

- stimularea obținerii și producerii materialului săditor autohton cu categorii biologice și stare fitosanitară conform standardelor naționale, și
- modernizarea infrastructurii aferente priorității respective.

Prin Norma privind producerea, controlul, certificarea și comercializarea materialului de înmulțire și de plantare fructifer, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 415/2013, s-au transpus parțial unele prevederi ale Directivei 2008/90/CE și, în plus, pe parcursul timpului, acest act normativ nu a fost corelat cu modificările efectuate, precum și cu directivele de punere în aplicare.

Astfel, s-a creat situația de ambiguitate și caducitate a reglementărilor din Hotărârea Guvernului nr.415/2013, care, deși aparent armonizată la legislația comunitară, continuă să prezinte norme depășite și perimate, neactuale și necorespunzătoare legislației în vigoare la moment la nivel comunitar.

Prin urmare, lipsa unei intervenții din partea statului în partea ce ține de ajustarea cadrului legal în domeniu la cel al Uniunii Europene, va genera confuzii în procesul de implementare și aplicare a acestuia, contradicții, dar și impedimente în activitatea persoanelor fizice și juridice, implicate profesionist în înmulțirea, plantarea și comercializarea plantelor fructifere pe teritoriul Republicii Moldova și în afara acesteia.

Ajustarea la normele UE a actului normativ presupune modificarea peste 50 % din conținut, ceea ce determină raționamentul adoptării unui nou act normativ, în care vor fi compilate directivele UE menționate la pct.1 lit. d).

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

Asigurarea consumatorilor cu materialului de înmulțire și plantare fructifer destinat producției de fructe corespunzător cerințelor fitosanitare, de ambalare și etichetare în conformitate cu standardele de UE.

3. Identificarea opțiunilor

a) Expuneți succint opțiunea "a nu face nimic", care presupune lipsa de intervenție

Opțiunea „a nu face nimic”.

Situația "a nu face nimic" este descrisă la compartimentul "Definirea problemei".

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicând cum acestea țin seama de cauzele problemei, cu indicarea noutăților și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate

Proiectul transpune, cu excepția unor norme de procedură aplicabile doar în interiorul comunității, următoarele acte:

- Directiva 2008/90/CE a Consiliului din 29 septembrie 2008 privind comercializarea materialului de înmulțire și plantare fructifer destinat producției de fructe;

- Directiva de punere în aplicare 2014/96/UE a Comisiei din 15 octombrie 2014 privind cerințele referitoare la etichetarea, sigilarea și ambalarea materialului de înmulțire și plantare fructifer destinat producției de fructe, care intră în domeniul de aplicare al Directivei 2008/90/CE a Consiliului;

- Directiva de punere în aplicare 2014/97/UE a Comisiei din 15 octombrie 2014 de punere în aplicare a Directivei 2008/90/CE a Consiliului în ceea ce privește înregistrarea furnizorilor și a soiurilor și lista comună a soiurilor;

- Directiva de punere în aplicare 2014/98/UE a Comisiei din 15 octombrie 2014 de punere în aplicare a Directivei 2008/90/CE a Consiliului în ceea ce privește cerințele specifice pentru genurile și speciile de plante fructifere menționate în anexa I la directivă, cerințele specifice pe care trebuie să le îndeplinească furnizorii și normele detaliate privind inspecțiile oficiale.

Proiectul se aplică în cazul comercializării materialului de înmulțire și plantare fructifer destinat producției de fructe pe teritoriul Republicii Moldova și este valabil pentru materialul destinat exportului în țările terțe care prin reglementările lor stabilesc aceleași cerințe.

Principalele prevederi ale proiectului:

1) cerințe specifice pentru genuri și specii incluse în anexa nr.1, inclusiv fitosanitare, pentru fiecare categorie biologică;

2) cerințe generale de producere, urmând ca procedurile detaliate să fie stabilite de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare;

3) cerințe față de furnizori în ceea ce privește evidența, prelevarea de probe, testarea și notificarea organismului oficial competent;

4) în cazul în care niciun laborator acreditat nu deține expertiza, echipamentele, infrastructura și personalul necesare în vederea efectuării de teste de laborator, organismul oficial competent poate solicita unui laborator specializat din cadrul organizațiilor în domeniile cercetării și inovării să efectueze aceste teste. În acest caz, tarifele pentru serviciile respective nu vor trebui să depășească cele percepute de către ANSA.

5) norme conform cu cele UE privind identificarea, înregistrarea, etichetarea și ambalarea;

6) cerințe specifice cu privire la inspecția oficială și certificarea materialului de înmulțire de plantare fructifer;

- În cazul în care, în timpul inspecției oficiale sau al testărilor, se constată că materialul de înmulțire sau plantare fructifer comercializat nu respectă cerințele prezentului Regulament, organismul oficial competent ia toate măsurile necesare pentru a asigura respectarea cerințelor respective sau, dacă nu este posibil, pentru interzicerea comercializării, pe teritoriul Republicii Moldova, a materialului de înmulțire sau plantare fructifer în cauză.

- În cazul în care se constată că materialul de înmulțire sau plantare fructifer comercializat de către un anumit furnizor nu respectă cerințele și condițiile stabilite în prezentul regulament, organismul oficial competent asigură luarea măsurilor necesare împotriva furnizorului respectiv. În cazul în care acelui furnizor i se interzice să comercializeze material de înmulțire și plantare fructifer, organismul oficial competent informează cu privire la aceasta Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură.

- Controlul și certificarea materialului de înmulțire și de plantare fructifer se desfășoară pe toate segmentele producerii, conform schemei de producere și certificare a materialului de înmulțire și de plantare fructifer, aprobată de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

7) Guvernul, la propunerea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, poate:

1) scuti:

a) de la aplicarea unor cerințe, pe producătorii micro și mici a căror producție și vânzare de material de înmulțire și plantare fructifer sunt în totalitate destinate utilizării finale de către persoane de pe piața locală care nu sunt implicate profesional în producția de plante („circulație locală”);

(b) de controalele și inspecțiile oficiale prevăzute, circulația locală de material de înmulțire și de plantare fructifer produse de astfel de persoane scutite;

2) în cazul unor dificultăți temporare de furnizare de material de înmulțire și plantare fructifer care îndeplinesc cerințele stabilite în prezentul Regulament datorate unor situații excepționale, să adopte măsuri care să permită comercializarea acestor produse în condiții mai puțin stricte;

8) lista anumitor organisme dăunătoare care ar putea cauza prejudicii inacceptabile pentru sănătatea sau utilitatea materialului de înmulțire și plantare și măsurile întru a preveni răspândirea lor.

Aceste norme ținesc scopul de fortificare a capacităților instituționale, în vederea reglementării corecte a producerii și menținerii materialului săditor pomicol, prin reducerea riscului introducerii pe piață a plantelor fructifere necalitative, prevenirii organismelor dăunătoare; identificarea soiurilor, ambalarea și etichetarea corespunzătoare normelor UE întru a nu induce în eroare consumatorii.

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare

La moment nu au fost stabilite și examinate careva opțiuni alternative, deoarece fără aprobarea unui act normativ nou, care să stabilească un cadru de reglementare actualizat și îmbunătățit.

4. Analiza impacturilor opțiunilor

a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate

Urmare a analizei efectuate, printre efectele negative ale stării actuale pot fi enunțate:

- calitatea joasă a materialului săditor autohton (în special categoria biologică), care nu permite atingerea potențialului adevărat soiurilor;

- gamă foarte limitată de portaltoi și altoi, deoarece lipsesc colecții de pepiniere pe sorturi și devirusate;

- tehnologiile curente de producere nu permit producerea de fructe de soiuri și calitate competitivă la export;

- lipsa unui sistem de identificare, testare și diseminare a soiurilor cu potențial pe piață;

- va perpetua riscul plasării pe piața internă a materialului de înmulțite și de plantare fructifer necalitativ, care nu aduce beneficii economice palpabile, datorate dezvoltării unor plantații moderne sănătoase, de tip intensiv și super-intensiv;

- valorile balanței de comerț vor oscila spre reducere exportului și creșterea importului de material săditor și de plantare;

- se vor menține condițiile pentru amplificarea concurenței nelocale pe dimensiunea producerii materialului săditor pomicol;

- consumatorii profesioniști vor fi reticenti de a face parteneriate și investiții în dezvoltarea acestui sector;

- riscurile fitosanitare în plantațiile de producere existente va crește;

- producerea materialului săditor autohton cu categorii biologice și stare fitosanitară conform standardelor, precum și modernizarea infrastructurii aferente acestui obiectiv va stagna în continuare;

- consecvent, va eroda continuu încrederea producătorilor și consumatorilor în instituțiile statului.

Cumulativ, toate cele expuse cele, vor avea ca efect compromiterea obiectivelor de dezvoltare și a indicatorilor de realizare stipulate în documentele de politici la nivel de național, de domeniu și/sau de sector.

Efectele pozitive ale actualei situații nu au fost identificate.

b¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Opțiunea recomandată prin aprobarea proiectului de hotărâre va crea un cadru normativ pertinent și necesar întru producerea și introducerea pe piață de material săditor de categorii biologice înalte, în corespundere cu standardele naționale și internaționale. Plasarea în comerț a unui astfel de material va contribui la satisfacerea cererii interne în material săditor calitativ, liber de viruși, iar consumatorii vor avea alegerea și certitudinea că investiția într-o plantație va aduce garantat rentabilitate economică.

Costuri:

- costurile aferente intervenției statului în domeniul vizat, presupun cheltuielile legate de elaborarea și publicarea proiectului de hotărâre. Proiectul nu introduce tarife noi sau mai mari decât cele prevăzute în Metodologia de calculare a tarifelor la serviciile prestate de către instituțiile publice „Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/Nealcoolice și a produselor conservate”, „Laboratorul central fitosanitar” și „Centrul Republican de Diagnostic Veterinar”.

Beneficii:

- Ajustarea legislației din domeniu la cerințele noi ale UE în domeniul comercializării materialului de înmulțire și plantare fructifer destinat producției de fructe;

- Stabilirea unor condiții și măsuri armonizate cu cele mai actuale norme comunitare în partea ce ține de producerea, protecția și comercializarea materialului săditor respectiv.

Impactul:

- Punerea în aplicare a unui cadru normativ actualizat și armonizat cu cele mai recente prevederi comunitare;

- Crearea premiselor pentru producerea materialului săditor de calitate.

Din punct de vedere economic, aprobarea proiectului de hotărâre va contribui la limitarea impactului economic inacceptabil al organismelor dăunătoare asupra materialului săditor, caracterizat prin:

- a) micșorarea suprafețelor de plantații multianuale înființate din material săditor autohton;
- b) costul măsurilor de control și testare;
- c) pierderile cauzate de necesitatea de cultivare a plantelor de substituție;
- d) efecte asupra practicilor de producție existente;
- e) modificări ale costurilor de producători sau ale cererilor de intrări, inclusiv costurile de control și costurile de eradicare și izolare;
- f) efecte asupra profiturilor producătorilor care apar din modificări ale calității, ale costurilor de producție, ale randamentului sau ale nivelurilor prețurilor.

Din punct de vedere social, aprobarea proiectului va contribui la asigurarea siguranței și inofensivității materialului săditor.

Din perspectiva impactului asupra mediului, se ia în calcul minimizarea la maxim a impactului asupra mediului, deoarece prin prevederile proiectului se urmărește reducerea efectelor răspândirii și impactului dăunătorilor și organismelor dăunătoare inclusiv asupra mediului.

Pentru mediul de afaceri, prezentul proiect nu creează o sarcină administrativă disproporționată și nu are niciun impact economic asupra acestuia.

b²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Reieșind din motivele invocate la pct. 3 lit. c) care expune necesitatea imperioasă de a aproba proiectul de hotărâre, opțiuni alternative nu au fost analizate. Or, opțiunea identificată este unica soluție adecvată problemei descrise.

c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizați în acesta

Nu au fost identificate soluții alternative.

d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sînt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi

Proiectul nu implică costuri disproporționate care pot distorsiona concurența. În ceea ce privește întreprinderile micro și mici, proiectul oferă posibilitatea de scutiri de la anumite cerințe (capitolul VIII).

Concluzie

e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați

Principalul obiectiv al statului este de a asigura consumatorul cu produse sigure și calitative, excluderea barierelor din calea comerțului, iar părțile interesate din sector – cu cadru normativ aplicabil. Având în vedere că, opțiunea recomandată nu va impune costuri esențiale, acestea de fapt fiind aplicate și în prezent, considerăm necesar de a promova intenția propusă prin posibilitatea promovării proiectului de hotărâre în cauză, ceea ce va crea premise clare pentru furnizorii din sectorul vizat.

În acest sens, realizarea opțiunii identificate ce ține de ajustarea cadrului normativ în domeniul comercializării materialului de înmulțire și de plantare fructifer este unica soluție viabilă ce aduce multiple avantaje, cum ar fi accesul la piețe mai mari și mai competitive, creșterea încrederii consumatorilor și promovarea dezvoltării durabile a sectorului pomicol autohton.

Reglementarea sistemului integrat de producere a materialului înmulțire și de plantare fructifer, de rând cu fortificarea procedurilor de inspecție și controlul fitosanitar în pomicultură sunt cruciale pentru țara noastră în contextul asigurării sănătății plantațiilor fructifere și obținerii unei producții de calitate. Implementarea schemei de producere va contribui la îmbunătățirea valorii biologice și a stării de sănătate a soiurilor și clonelor omologate, iar inspecțiile regulate și măsurile de control fitosanitar vor contribui la prevenirea și gestionarea eficientă a bolilor, dăunătorilor și altor amenințări care pot afecta culturile. Acestea vor juca un rol esențial în menținerea siguranței alimentare, protejarea mediului și promovarea durabilității în industria pomiculturii.

Totodată, abordarea acestei opțiuni va contribui la armonizarea legislației naționale cu reglementările europene, care este în interesul tuturor actorilor implicați și asigură beneficii sustenabile și echitabile pentru întregul sector pomicol.

Generalizând rezultatele promovării proiectului putem menționa:

- eliminarea lacunelor și ambiguităților în interpretarea și aplicarea normelor de reglementare în speță, în general, și a procesului de selecție a clonelor și controlul fitosanitar în plantație, în particular;
- asigurarea funcționării eficiente a procesului de producere și certificare a materialului de înmulțire și plantare fructifer;
- eliminarea concurenței nelocale în sectorul producerii și comercializării materialului săditor;
- promovarea produselor calitative și admiterea pe piață a produselor conforme și sigure;

- creșterea volumelor de producere a materialului săditor cu categorii biologice înalte, inclusiv destinate exportului.

5. Implementarea și monitorizarea

a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sînt necesare

După aprobarea proiectului de hotărâre, vor fi întreprinse următoarele măsuri:

- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, de comun cu Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, IP Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare, va elabora, aproba actele de punere în aplicare a hotărârii de guvern. Actele respective vor fi publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe paginile web oficiale ale Ministerului și Agenției.

b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea

Modernizarea cadrului regulator în cauză va contribui la atingerea indicatorilor prognozați de dezvoltare a sectorului horticola al Republicii Moldova, care sunt expuși cuantificat, măsurabil și fixat în timp în anexele 1, 2, 4 și 5 la Programul de dezvoltare a horticulturii pentru anii 2021-2025 și alte documente de politici.

În particular, printre principalii indicatorii monitorizați pentru evaluarea impactului prezentei intervenții se numără:

- cantitatea material de înmulțire și de plantare fructifer produs, inclusiv de categorii biologice superioare, sănătos și liber de viruși;
- numărul de întreprinderi care au realizat pretestarea materialului la viruși;
- numărul de întreprinderi care au realizat testarea în seră;
- cantitatea de material sănătos pus pe piața internă;
- numărul și suprafața plantațiilor de producție marfă înființate;
- productivitatea în plantațiile de producție marfă, inclusiv intensive și super-intensive;
- balanța importului și exportului de material săditor, etc.

c) Identificați peste cât timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea

Impactul va fi resimțit după intrarea în vigoare a actului normativ, iar o evaluare a impactului va putea fi realizată după 2-3 ani de implementare. Monitorizarea și evaluarea se va efectua de către ANSA și MAIA.

6. Consultarea

a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă

I-ul grup: îl reprezintă autoritățile și instituțiile publice: Ministerul Mediului (impactul asupra mediului a măsurilor de combatere a organismelor dăunătoare plantelor și solului); Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (efectul economic); Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (monitorizarea procesului de armonizare a cadrului normativ național cu cel comunitar în contextul Acordului de asociere); Ministerul Justiției; Centrul de Armonizare a Legislației; Centrul Național Anticorupție; Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante; IP Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare.

Al II-lea grup: este constituit din producătorii de material și alți agenți economici implicați în procesul de comercializare a materialului săditor, precum și importatorii și exportatorii produselor respective, inclusiv asociațiile acestora.

Al III-lea grup: îl reprezintă consumatorii neprofesioniști, precum și consumatorii finali dat fiind riscurile ce pot prezenta produsele vegetale fructifere contaminate sau afectate de organisme dăunătoare siguranței și inofensivității produsului alimentar.

b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților

Anunțul privind consultarea publică a analizei de impact a fost plasat la 25.05.2023 pe portalul particip.gov.md: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/name/10530>

Prin scrisoarea MAIA nr.21-02/2519 din 14.08.2023 a fost solicitată opinia asupra proiectului de la următoarele entități:

- IP Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare;
- Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor;
- Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante;
- MOLDAC;
- asociațiile private de profil:

APEF Moldova Fruct

Uniunea Producătorilor de Nuci din Republica Moldova

Asociația Obștească a Producătorilor de Pomușoare Bacifera

Pomușoarele Moldovei AO

Asociația Exportatorilor de Nuci

Asociația Producătorilor de Material Săditor de Nuci

Asociația Patronala Alianța Lanțului Valoric în Agricultură Ecologică din Moldova

Federația Agricultorilor din Moldova FARM

Federația Națională a Fermierilor din RM

c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat)

Până în prezent careva propuneri de ajustare nu au parvenit.

Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător s-a expus pe marginea analizei de impact respective la 20.06.2023 (procesul-verbal nr.24).

Proiectul hotărârii Guvernului, conform legislației naționale, va fi supus procedurii de avizare de către părțile interesate, iar obiecțiile, propunerile și recomandările acestora vor fi expuse în prezentul compartiment, în sinteză și vor fi luate în considerare la definitivarea proiectului.

Anexă

Tabel pentru identificarea impacturilor

Categoriile de impact	Punctaj atribuit		
	Opțiunea propusă	Opțiunea alterativă 1	Opțiunea alterativă 2
Economic			
costurile desfășurării afacerilor	0		
povara administrativă	0		
fluxurile comerciale și investiționale	+2		
competitivitatea afacerilor	+2		
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	+2		
concurența pe piață	+2		
activitatea de inovare și cercetare	+2		
veniturile și cheltuielile publice	0		
cadrul instituțional al autorităților publice	+1		
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	+3		
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	+1		
situația social-economică în anumite regiuni	+1		
situația macroeconomică	+2		
alte aspecte economice	+1		
Social			
gradul de ocupare a forței de muncă	+1		
nivelul de salarizare	0		
condițiile și organizarea muncii	0		
sănătatea și securitatea muncii	0		
formarea profesională	0		
inegalitatea și distribuția veniturilor	0		
nivelul veniturilor populației	0		
nivelul sărăciei	0		
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile	0		
diversitatea culturală și lingvistică	0		
partidele politice și organizațiile civice	0		
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și morbiditatea	+2		
modul sănătos de viață al populației	+3		
nivelul criminalității și securității publice	0		
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială	0		
accesul și calitatea serviciilor educaționale	0		
accesul și calitatea serviciilor medicale	0		

accesul și calitatea serviciilor publice administrative	0		
nivelul și calitatea educației populației	0		
conservarea patrimoniului cultural	0		
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestații culturale	0		
accesul și participarea populației în activități sportive	0		
discriminarea	0		
alte aspecte sociale	0		

De mediu

clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon	0		
calitatea aerului	+1		
calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen	+1		
biodiversitatea	+2		
flora	0		
fauna	0		
peisajele naturale	0		
starea și resursele solului	+3		
producerea și reciclarea deșeurilor	0		
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile	0		
consumul și producția durabilă	0		
intensitatea energetică	0		
eficiența și performanța energetică	0		
bunăstarea animalelor	0		
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)	0		
utilizarea terenurilor	+3		
alte aspecte de mediu	0		

Tabelul se completează cu note de la -3 la +3, în drept cu fiecare categorie de impact, pentru fiecare opțiune analizată, unde variația între -3 și -1 reprezintă impacturi negative (costuri), iar variația între 1 și 3 – impacturi pozitive (beneficii) pentru categoriile de impact analizate. Nota 0 reprezintă lipsa impacturilor. Valoarea acordată corespunde cu intensitatea impactului (1 – minor, 2 – mediu, 3 – major) față de situația din opțiunea „a nu face nimic”, în comparație cu situația din alte opțiuni și alte categorii de impact. Impacturile identificate prin acest tabel se descriu pe larg, cu argumentarea punctajului acordat, inclusiv prin date cuantificate, în compartimentul 4 din Formular, lit. b¹) și, după caz, b²), privind analiza impacturilor opțiunilor.

Anexe

Proiectul hotărârii de Guvern
Nota informativă